



Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού
αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες
εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ' Δημοτικού

Τίτλος:

«Cin-ειδητά Γλώσσα!»

Σύνταξη: ΚΟΥΚΛΑΤΖΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ

Εφαρμογή: ΚΟΥΚΛΑΤΖΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ



ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2014



ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr



Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Γιν-ειδητά Γλώσσα!

Δημιουργός σεναρίου

Μαρία Κουκλατζίδου

Εφαρμογή

Μαρία Κουκλατζίδου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ' Δημοτικού

Σχολική μονάδα

3^ο Πρότυπο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Ευόσμου Θεσσαλονίκης

Χρονολογία

Μάιος 2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Το προτεινόμενο σενάριο δε στηρίζεται σε κάποια συγκεκριμένη διδακτική ενότητα.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 13 διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας

II. Εικονικός χώρος

Ιστοσελίδες που διατίθενται στο σενάριο

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

A) Ταυτότητες μαθητών και εκπαιδευτικού. Το προτεινόμενο διδακτικό σενάριο επιχειρεί να ενισχύσει θετικές συμπεριφορές όλων των εμπλεκομένων απέναντι στην ενσωμάτωση του κινηματογράφου και των τεχνολογικών περιβαλλόντων στη διδακτική πράξη. Οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να είναι διατεθειμένοι να εμπλουτίσουν ή να δημιουργήσουν νέες ταυτότητες όσον αφορά στο σχολικό και κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ζουν και εξελίσσονται.

B) Προαπαιτούμενες γνώσεις των μαθητών. Οι μαθητές θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών (βασικά μέρη του, λειτουργία και στοιχειώδης χειρισμός του, χρήση επεξεργαστών κειμένου και φυλλομετρητών κτλ) και να μπορούν να εργάζονται σε μικρές ομάδες, αποδεχόμενοι τη φιλοσοφία που διέπει τη συνεργατική μάθηση. Επίσης, θα πρέπει να έχουν κατακτήσει γραμματισμούς που σχετίζονται με την αναζήτηση και την αξιοποίηση πληροφοριών που διατίθενται σε έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές καθώς και να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση προγραμμάτων παρουσίασης, επεξεργασίας κειμένου και ψηφιακής αφήγησης.

Γ) Προεργασία του εκπαιδευτικού. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι εξοικειωμένος με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή, να έχει επισκεφθεί τις ιστοσελίδες που προτείνονται στο σενάριο, να γνωρίζει σε γενικές γραμμές την πλοκή των προτεινόμενων ελληνικών ταινιών, καθώς και να γνωρίζει πώς να χρησιμοποιήσει βασικά προγράμματα δημιουργίας παρουσιάσεων, επεξεργασίας κειμένου και ψηφιακής αφήγησης.



Δ) *Υλικοτεχνική υποδομή της σχολικής μονάδας.* Για την ομαλή εφαρμογή του παρόντος διδακτικού σεναρίου απαιτείται η ύπαρξη ηλεκτρονικών υπολογιστών (ένας για κάθε ομάδα μαθητών) ή ένας κεντρικός υπολογιστής καθώς και διαδραστικός πίνακας ή βιντεοπροβολέας. Επίσης απαιτείται σύνδεση στο διαδίκτυο, καθώς οι ιστοσελίδες και το λογισμικό είναι προσβάσιμα όταν ο χρήστης είναι σε σύνδεση. Το σενάριο μπορεί να εφαρμοστεί είτε μέσα στη σχολική αίθουσα είτε στο εργαστήριο πληροφορικής της σχολικής μονάδας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

Μαρία Κουκλατζίδου, Cin_ειδητά Γλώσσα, Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού, 2014

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η τέχνη του κινηματογράφου αποτελεί τη λεγόμενη έβδομη τέχνη. Το προτεινόμενο διδακτικό σενάριο επιχειρεί να χρησιμοποιήσει τις ελληνικές ταινίες με σκοπό την καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας, αλλά και την ανάπτυξη του μιντιακού γραμματισμού και γενικότερα του γραμματισμού των εικόνων, της κίνησής τους κτλ. Μέσα από την ενσωμάτωση ελληνικών ταινιών στη μαθησιακή πράξη επιδιώκεται η ανάπτυξη δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην υλοποίηση των παραπάνω σκοπών. Στο παρόν σενάριο χρησιμοποιούνται αποσπάσματα ελληνικών ταινιών τα οποία συνοδεύονται από κατάλληλα διαμορφωμένες δραστηριότητες με απώτερο σκοπό την επίτευξη των στόχων, έτσι όπως αυτοί αποτυπώνονται παρακάτω.



Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Ο κινηματογράφος –και κατ’ επέκταση οι (ελληνικές) ταινίες– αποτελεί ένα μέσο αφήγησης, το οποίο συνδυάζει κείμενο, εικόνα, κίνηση και ήχο. Ο κινηματογράφος, όπως και η λογοτεχνία, είναι μια αφηγηματική τέχνη. Ωστόσο, δεν χρησιμοποιεί μόνο τη γλώσσα, αλλά και άλλα σημειωτικά συστήματα για να αφηγηθεί: την (κινούμενη) εικόνα, τον ήχο, τη μουσική κ.ά. (Ζήρας 2003, 41, 43). Από τα τέλη του 19ου αιώνα, όταν προβλήθηκε η πρώτη κινηματογραφική ταινία, έχουν διευρυνθεί σημαντικά οι κώδικες επικοινωνίας, κυρίως μέσα από την εξάπλωση των νέων μορφών ψηφιακής αφήγησης.

Επιπλέον, η εξάπλωση της οπτικοακουστικής πληροφορίας έδωσε νέα διάσταση στο πολυτροπικό μήνυμα. Τα όρια του προφορικού και γραπτού λόγου έχουν πλέον διευρυνθεί με αποτέλεσμα να έχουν δημιουργηθεί νέες ανάγκες στους ανθρώπους. Ο κινηματογράφος, ως μια ψηφιακή μορφή έκφρασης, συντηρεί πλέον έναν νέο ρόλο, ιδιαίτερα μέσα από την ένταξή του στα παιδαγωγικά δρώμενα. Η αξιοποίηση του κινηματογράφου στην εκπαίδευση μπορεί να προσφέρει απεριόριστες δυνατότητες στους εμπλεκόμενους για κοινωνική μάθηση, αισθητική καλλιέργεια, εμπέδωση κωδίκων επικοινωνίας, καλλιέργεια γλωσσικών στόχων κ.ά.

Οι μαθητές –μέσω του κινηματογραφικού κειμένου– έχουν την ευκαιρία να ανιχνεύσουν τόσο τα αφηγηματολογικά στοιχεία όσο και τον τρόπο με τον οποίο τα ποικίλα σημειωτικά συστήματα της κινηματογραφικής τέχνης συμβάλλουν στην τέχνη της αφήγησης και την υπηρετούν (Μωραΐτης 2003, 91). Για την επιτυχία του εγχειρήματος αυτού, είναι ιδιαίτερα σημαντική η θέση του εκπαιδευτικού. Ο ρόλος που αποκτά, ως «διαχειριστής πολιτισμού», μπορεί να επιδιώξει την καλλιέργεια νέων γραμματισμών, στοχεύοντας σε «έναν πιο σύνθετο ‘οπτικοακουστικό εγγραμματισμό’ και καλλιεργώντας την ικανότητα των μαθητών να αναλύσουν ένα οπτικοακουστικό κείμενο (Αθανασάτου κ.ά. 2011).



Για την επίτευξη του σκοπού αυτού υιοθετείται σε μεγάλο βαθμό ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης (Κουτσογιάννης 2012), σύμφωνα με τον οποίο λαμβάνονται υπόψη πέντε βασικές παράμετροι στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας: α) οι γνώσεις για τη γλώσσα, β) οι γνώσεις για τον κόσμο, οι αξίες και οι στάσεις, γ) οι γραμματισμοί, δ) οι διδακτικές πρακτικές, καθώς και ε) οι ταυτότητες όλων των εμπλεκομένων στη μαθησιακή πορεία.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Ο σχεδιασμός, η εφαρμογή και η αξιολόγηση διδακτικών σεναρίων προσφέρουν τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να αντιληφθεί εις βάθος τα ζητήματα που προκύπτουν όσον αφορά τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, αλλά και κάθε άλλου γνωστικού αντικειμένου. Μέσα από την υλοποίηση σεναρίων μάθησης είναι εφικτό να ενεργοποιηθεί ένα ευρύ πεδίο γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων όλων των εμπλεκομένων στη μαθησιακή πορεία, καθώς παρατηρείται μια περισσότερο μαθητοκεντρική/δραστηριοκεντρική προσέγγιση των επιθυμητών διδακτικών στόχων.

Ο εκπαιδευτικός, αποδεχόμενος τη βασική φιλοσοφία/ιδεολογία που διέπει τη μάθηση (και κατ' επέκταση τις μαθησιακές στρατηγικές που υιοθετεί), έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει μέσα σε ένα διαφορετικό εκπαιδευτικό περιβάλλον, στο οποίο οι γνώσεις, οι γραμματισμοί και οι σχέσεις των εμπλεκομένων βρίσκονται σε συνεχή επαναπροσδιορισμό.

Βασικός στόχος του σεναρίου είναι η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας (και ιδιαίτερα των συγκεκριμένων στόχων του τίθενται στο σενάριο (βλ. παρακάτω ενότητα) μέσα από ένα επικοινωνιακό μέσο, όπως είναι ο κινηματογράφος. Μέσα από βιωματικές και ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες, επιχειρείται η καλλιέργεια ποικίλων γραμματισμών, οι οποίοι αποτελούν καίριο σημείο αναφοράς των προτεινόμενων σεναρίων μάθησης. Ακόμη, υιοθετείται η ενσωμάτωση τεχνολογικών εργαλείων σε διδακτικές φάσεις του σεναρίου, καθώς η αξιοποίησή τους προσφέρει



πολλά τόσο στην κατάκτηση των επιμέρους στόχων όσο και στον τεχνολογικό, λειτουργικό και κριτικό γραμματισμό μαθητών και εκπαιδευτικών.

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να αντιληφθούν τον κινηματογράφο ως μια μορφή τέχνης·
- να γνωρίσουν μερικές ελληνικές ταινίες·
- να αντιληφθούν τη σημασία των ταινιών ως μέσου έκφρασης της καθημερινότητας των ανθρώπων και των εκάστοτε κοινωνικοπολιτισμικών περιστάσεων·
- να υιοθετήσουν πνεύμα συνεργασίας, ομαδικότητας στα πλαίσια ενός κοινού σχεδίου εργασίας.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να γνωρίσουν και να μάθουν να χρησιμοποιούν ορθά τα σημεία στίξης (κόμμα, αποσιωπητικά, παύλες, τελείες)·
- να γνωρίσουν και να μάθουν να χρησιμοποιούν ορθά τα σχήματα λόγου (μεταφορά – κυριολεξία)·
- να καλλιεργήσουν τον γραπτό και τον προφορικό τους λόγο·
- να αφηγούνται ιστορίες λαμβάνοντας ως ερέθισμα ένα οπτικοακουστικό μήνυμα·
- να εντοπίζουν την ερμηνεία λέξεων σε ηλεκτρονικά και έντυπα λεξικά·
- να παραγάγουν αυθεντικά κείμενα ανάλογα με τις επικοινωνιακές περιστάσεις·
- να αναλύουν και να συνθέτουν πληροφορίες·
- να επιχειρηματολογούν κατά την κατάθεση προσωπικών απόψεων/εκτιμήσεων·



- να δημιουργούν, να επεξεργάζονται και να μορφοποιούν πολυτροπικά κείμενα·
- να εξοικειωθούν με την ψηφιακή αφήγηση·
- να συνειδητοποιούν τις λειτουργικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ του προφορικού και του γραπτού λόγου.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να εστιάζουν την προσοχή τους σε οπτικοακουστικό υλικό και να μετατρέπουν το κείμενο σε γραπτό λόγο·
- να ασκηθούν στη χρήση λογισμικού προβολής ταινιών (επιλογές stop, play, pause) και να εντοπίζουν συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα·
- να εξοικειωθούν με τη χρήση λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων και επεξεργαστή κειμένου·
- να αξιοποιούν προγράμματα ψηφιακής αφήγησης (πχ. Storybird, Flipsnack, NeoBook κτλ)·
- να δραματοποιούν δικές τους ιστορίες·
- να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικό λεξικό και να εντοπίζουν λέξεις σε σώματα κειμένων·
- να ακολουθούν τις οδηγίες (ηλεκτρονικών) φύλλων εργασίας·
- να πληκτρολογούν και να μορφοποιούν πολυτροπικά κείμενα·
- να δημιουργούν και να χρησιμοποιούν αρχεία και φακέλους στους οποίους θα συγκεντρώνουν το υλικό που δημιουργούν· να καλλιεργούν ομαδοσυνεργατικές δεξιότητες.

Διδακτικές πρακτικές

Στο προτεινόμενο σενάριο μάθησης χρησιμοποιούνται διαφορετικές διδακτικές πρακτικές, μέθοδοι και στρατηγικές, ώστε να βοηθηθεί η κατάκτηση των διδακτικών στόχων, στην εκάστοτε μαθησιακή περίπτωση.



Η εργασία σε ομάδες αποτελεί μια μέθοδο η οποία χαρακτηρίζει πολλές από τις προτεινόμενες δραστηριότητες. Επιπλέον, μέσα από βιωματικές πρακτικές, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να εμπλακούν ενεργά σε διάφορες φάσεις εξέλιξης της μαθησιακής πορείας, ενώ η λειτουργία στην ολομέλεια της τάξης προσφέρει την ευκαιρία στους μαθητές να επιχειρηματολογήσουν για την άποψη που εκφέρουν καθώς και να καλλιεργήσουν την αυτοπεποίθησή τους. Με τον τρόπο αυτό, ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει διαφορετικές διδακτικές προσεγγίσεις, οι οποίες έχουν ως απώτερο στόχο τη δημιουργία ενός ευχάριστου μαθησιακού περιβάλλοντος.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το παρόν διδακτικό σενάριο δε στηρίζεται σε κάποιο συγκεκριμένο μάθημα από τα διδακτικά εγχειρίδια της *Γλώσσας* και του *Ανθολογίου*. Αναφέρεται σε γλωσσικά φαινόμενα τα οποία μπορούν να διδαχθούν όποτε κρίνει ο εκπαιδευτικός. Ανάμεσα στους βασικούς στόχους του παρόντος σεναρίου είναι ναδειχθεί ότι μέσα από τις ελληνικές ταινίες μπορούμε να ανακαλύψουμε και να μελετήσουμε συγκεκριμένα γραμματικά-συντακτικά φαινόμενα, προσφέροντας με τον τρόπο αυτό μια διαφορετική διάσταση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας.

Μέσα από τις ιδιαίτερες επικοινωνιακές περιστάσεις που περιλαμβάνονται στις ελληνικές ταινίες οι μαθητές μπορούν να υιοθετήσουν μια κριτική ματιά, καθώς και να αντιληφθούν την αξία και χρησιμότητα του λόγου. Αξιοποιώντας προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή και διαδικτυακές εφαρμογές, οι μαθητές καλούνται να υλοποιήσουν δραστηριότητες μέσα από τις οποίες θα αποκτήσουν γνώσεις, θα καλλιεργήσουν δεξιότητες και γραμματισμούς και θα αποκτήσουν θετικές στάσεις απέναντι στον πολιτισμό, στην τέχνη και ιδιαίτερα απέναντι στην έβδομη τέχνη.



Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο μάθησης ακολουθεί τη λογική των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών (Α.Π.Σ.), καθώς έχει ως κεντρικό άξονα τους διδακτικούς στόχους που περιλαμβάνονται στα εγχειρίδια της Γλώσσας. Η εκμάθηση γραμματικών και συντακτικών φαινομένων, όπως είναι τα σημεία στίξης, η παραγωγή γραπτού λόγου, οι βαθμίδες χρόνου, η αναζήτηση σε λεξικά, τα σχήματα λόγου (η κυριολεκτική και μεταφορική σημασία λέξεων – εκφράσεων) αποτελούν ορισμένους από τους στόχους για το μάθημα της ελληνικής γλώσσας στην Γ΄ Τάξη του Δημοτικού.

Έτσι, μέσα από κατάλληλα διαμορφωμένες δραστηριότητες επιχειρείται η εκμάθηση/εμπέδωση συγκεκριμένων γραμματικών και συντακτικών φαινομένων καθώς και η καλλιέργεια δεξιοτήτων αξιοποίησης τεχνολογικών εργαλείων υπό το πρίσμα του κριτικού γραμματισμού. Παράλληλα, επιδιώκεται η ενδυνάμωση των ταυτοτήτων όλων των εμπλεκομένων, καθώς θα συμμετέχουν σε βιωματικές και συνεργατικές δράσεις. Τέλος, μέσα από την αξιοποίηση των τεχνολογικών εργαλείων, οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να συνειδητοποιήσουν την αξία του κινηματογράφου, να μάθουν να τη διαχειρίζονται και να αποκαλύπτουν τις κοινωνικές διαστάσεις που βρίσκονται εγκιβωτισμένες σε αυτόν, καθώς αποτελεί μία καλλιτεχνική έκφραση της ζωής των ανθρώπων.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η ενσωμάτωση των τεχνολογικών εργαλείων στη διδακτική πράξη επιτείνεται ολοένα και περισσότερο στη σύγχρονη εποχή. Οι δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες τις καθιστούν ιδιαίτερα χρήσιμες όσον αφορά την επίτευξη συγκεκριμένων μαθησιακών στόχων. Η μελέτη, η ανάλυση, η παραγωγή και ο σχολιασμός πολυτροπικών κειμένων προσδίδουν μια νέα διάσταση στη διαδικασία της μάθησης, καθώς οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά, αποκτούν πιο συμμετοχικό ρόλο και διαδρούν στο εκάστοτε πολιτισμικό και κοινωνικό συγκείμενο. Στο παρόν σενάριο μάθησης οι μαθητές θα εκτεθούν σε ένα πλήθος δραστηριοτήτων που



εμπλέκουν διαδικτυακές (και μη) ψηφιακές εφαρμογές (τεχνολογικά περιβάλλοντα), στις οποίες θα έχουν τη δυνατότητα να ασχοληθούν εκτενέστερα με την ψηφιακή αφήγηση, να γνωρίσουν τον κινηματογράφο ως μέσο επικοινωνίας, να αποτυπώσουν τις ιστορίες τους (μέσα από το ίδιο σημαίνον να προκύψουν διαφορετικά σημααινόμενα), να αναζητήσουν την ερμηνεία λέξεων σε ηλεκτρονικό λεξικό και σε σώματα κειμένων, να δημιουργήσουν παρουσιάσεις των έργων τους κτλ.

Κείμενα

Ιστοσελίδες

- Απόσπασμα από την ταινία «Μοντέρνα Σταχτοπούτα», <http://www.youtube.com/watch?v=fkMZDjHvhGE>
- Απόσπασμα από την ταινία «Αγάπη μου παλιόγρηνα», <http://www.youtube.com/watch?v=iKjaGxqqUFE>
- Απόσπασμα από την ταινία «Ραντεβού στον αέρα», <http://www.youtube.com/watch?v=PxY4DHoPNNk>
- Ηλεκτρονική άσκηση για σχήματα λόγου (μεταφορά – κυριολεξία), <http://users.sch.gr/salnk/online/glossa/glsxhmata.htm>
- Στοιχεία ταινίας, <http://www.tainiothiki.gr/v2/filmography/view/1/1572/>
- Στοιχεία ταινίας, <http://www.tainiothiki.gr/v2/filmography/view/1/82>
- Στοιχεία ταινίας, <http://www.tainiothiki.gr/v2/filmography/view/1/1992>

Εικονικά περιβάλλοντα

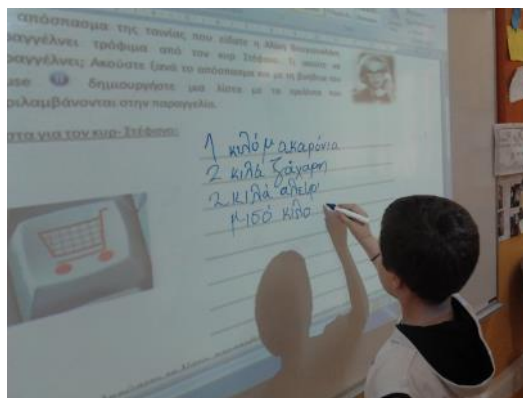
- Επεξεργαστής κειμένου
- Λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων, PowerPoint
- Λογισμικό δημιουργίας ψηφιακών αφηγήσεων
- *Ηλεκτρονικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής* (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η-3^η διδακτική ώρα

1^η Δραστηριότητα

Η αφορμή για το παρόν σενάριο μάθησης δόθηκε μέσα από την προβολή του αποσπάσματος από την ταινία «Μοντέρνα Σταχτοπούτα». Η εκπαιδευτικός πρόβαλε στον πίνακα της τάξης την πρώτη διαφάνεια από το αρχείο «Παρουσίαση εκπαιδευτικού_1» το οποίο εμπεριέχεται στο συνοδευτικό φάκελο αρχείων. Στη συνέχεια πρόβαλε το σχετικό απόσπασμα στον πίνακα της τάξης με τη βοήθεια του βιντεοπροβολέα. Μόλις ολοκληρώθηκε η προβολή του αποσπάσματος, η εκπαιδευτικός μοίρασε στους μαθητές το πρώτο φύλλο εργασίας, το οποίο ήταν κοινό για όλες τις ομάδες μαθητών, ενώ παράλληλα πρόβαλε στον πίνακα της τάξης το φύλλο εργασίας, στο οποίο μία ομάδα μαθητών υλοποίησε την προβλεπόμενη δραστηριότητα.



Ακολούθησε συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης σχετικά με την καταγραφή των προϊόντων που περιλαμβάνονται στη λίστα παραγγελίας και τα ευρήματα των μαθητών που προέκυψαν.



Μέσα από την παρατήρηση, οι μαθητές οδηγήθηκαν στο συμπέρασμα ότι απουσιάζουν τα σημεία στίξης. Μόλις έγινε ο εντοπισμός της απουσίας των σημείων στίξης, η εκπαιδευτικός συνέχισε την προβολή των διαφανειών από την παρουσίαση που είχε ανοιγμένη στον υπολογιστή της. Οι μαθητές συζήτησαν στην ολομέλεια της τάξης σχετικά με τη χρήση του κόμματος και επέλυσαν τις ασκήσεις που υπάρχουν μέσα σε συγκεκριμένες διαφάνειες.



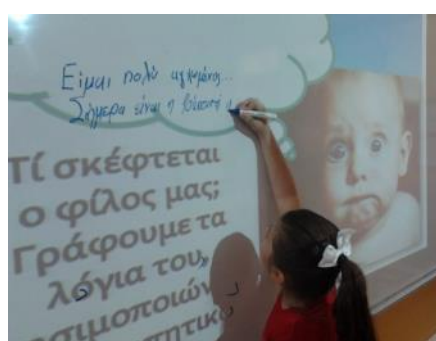
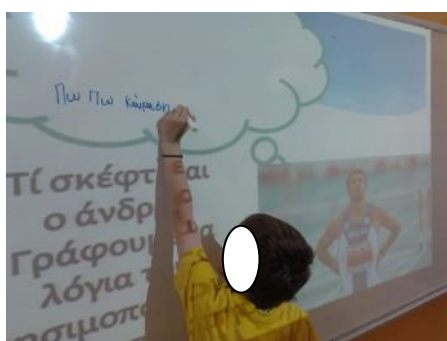
4η & 5η διδακτική ώρα

2^η Δραστηριότητα

Μόλις ολοκληρώθηκε η πρώτη δραστηριότητα, η εκπαιδευτικός πρόβαλε τη δεύτερη παρουσίαση «Παρουσίαση εκπαιδευτικού_2». Μόλις εμφανίστηκε η πρώτη διαφάνεια, η εκπαιδευτικός κάλεσε τους μαθητές να εντοπίσουν τα σημεία στίξης που υπάρχουν στο κείμενο που υπάρχει μπροστά τους. Μέσα από συζήτηση οι μαθητές εστίασαν στα αποσιωπητικά και στη χρήση που έχουν. Με τον τρόπο αυτό

επιχειρήθηκε να εντοπιστεί η προϋπάρχουσα γνώση των μαθητών γύρω από τα σημεία στίξης και ειδικότερα γύρω από τα αποσιωπητικά. Στη συνέχεια, η εκπαιδευτικός προχώρησε στην προβολή των υπόλοιπων διαφανειών.

Μόλις προβλήθηκε η έκτη κατά σειρά διαφάνεια, η εκπαιδευτικός μοίρασε στις ομάδες των μαθητών το φύλλο εργασίας «Τα αποσιωπητικά», το οποίο ήταν διαφορετικό από ομάδα σε ομάδα. Μία ομάδα μαθητών ανέλαβε να υλοποιήσει τις εργασίες του φύλλου στον πίνακα της τάξης. Αξιοποιώντας το εν λόγω φύλλο εργασίας, οι μαθητές επιχείρησαν να καταγράψουν τις ιδέες τους σχετικά με την εικόνα που έβλεπαν, χρησιμοποιώντας τα σημεία στίξης (και φυσικά τα αποσιωπητικά). Οι διαφάνειες 7-10 εμπεριείχαν τις εικόνες που υπάρχουν στα αντίστοιχα φύλλα εργασίας των ομάδων. Μόλις ολοκλήρωσαν τις εργασίες τους οι ομάδες των μαθητών, η εκπαιδευτικός πρόβαλε κάθε διαφάνεια στον πίνακα και κάλεσε τους μαθητές της συγκεκριμένης ομάδας να παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης το κείμενο που συνέταξαν και να επιχειρηματολογήσουν για αυτό. Στο τέλος, η εκπαιδευτικός πρόβαλε την τελευταία διαφάνεια της παρουσίασης, στην οποία υπήρχε μία άσκηση συμπλήρωσης κόμματος και αποσιωπητικών και η οποία επιλύθηκε από την ολομέλεια της τάξης.





Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



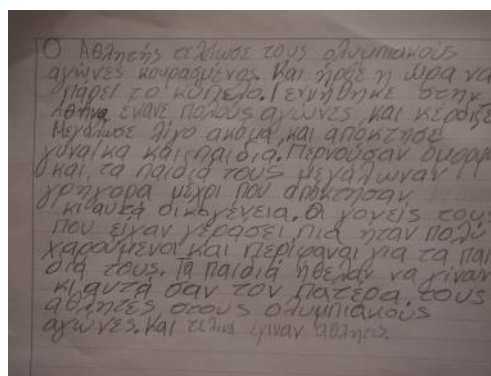
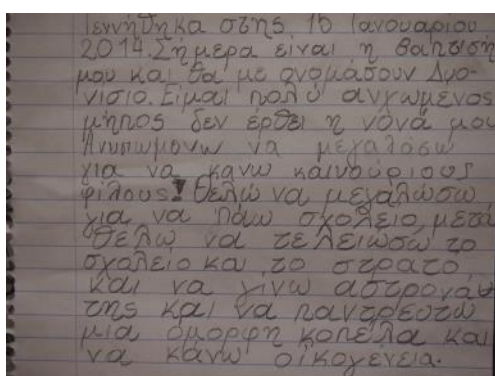
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



6η διδακτική ώρα

3^η Δραστηριότητα

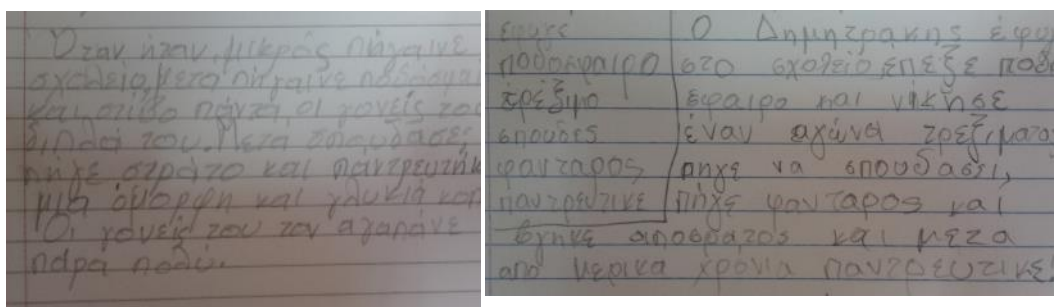
Στην επόμενη διδακτική ώρα οι μαθητές αποφάσισαν να δημιουργήσουν το δικό τους κινηματογραφικό σενάριο με αφορμή τα φύλλα εργασίας που αντιστοιχούσαν στην προηγούμενη δραστηριότητα. Οι μαθητές προσπάθησαν να δημιουργήσουν το δικό τους σενάριο σχετικά με τα πρόσωπα που παρουσιάζονται στο φύλλο εργασίας της κάθε ομάδας. Κατέγραψαν τις σκέψεις τους σε δικό τους φύλλο χαρτί και στη συνέχεια ανέλαβαν να δραματοποιήσουν στην ολομέλεια της τάξης την ιστορία που δημιούργησαν οι ίδιοι γύρω από την φωτογραφία που είχαν ως ερέθισμα. Μόλις ολοκλήρωσε η κάθε ομάδα τις εργασίες της ακολούθησε δραματοποίηση της ιστορίας στην ολομέλεια.



7η & 8η διδακτική ώρα

4^η Δραστηριότητα

Στη συνέχεια η εκπαιδευτικός πρόβαλε ένα άλλο απόσπασμα από την ταινία «Αγάπη μου παλιόγρηνα». Αφού μοίρασε στους μαθητές το αντίστοιχο φύλλο εργασίας «Θυμάσαι τι χαρά που κάναμε;», οι μαθητές κατέγραψαν τα λόγια των ηθοποιών, τα οποία εμπλούτισαν στη συνέχεια με τη χρήση των σημείων στίξης που έμαθαν. Έπειτα, οι μαθητές κλήθηκαν να αφηγηθούν την ιστορία που υπάρχει στην ταινία (ιστορία με εικόνες). Η αφήγηση των μαθητών έλαβε χώρα σε φύλλο χαρτιού, αν και η συντάκτρια του σεναρίου προέβλεπε και την αφήγηση σε κάποιο λογισμικό, όπως τα Storybird, το NeoBook, το Flipsnack κτλ. Στη συνέχεια η εκπαιδευτικός κάλεσε τους μαθητές να σκεφτούν τους χρόνους που χρησιμοποιούνται στο απόσπασμα της ταινίας, όπως επίσης και τις λέξεις που φανερώνουν χρόνο και βοηθούν στην εναλλαγή από την μία βαθμίδα χρόνου σε μια άλλη. Με αφορμή την άσκηση αυτή, η εκπαιδευτικός θύμισε στους μαθητές εκ νέου τις βαθμίδες χρόνου (παρελθόν, παρόν και μέλλον) και ακολούθησε συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης σχετικά με τους χρόνους των ρημάτων που ανήκουν σε κάθε μια βαθμίδα.



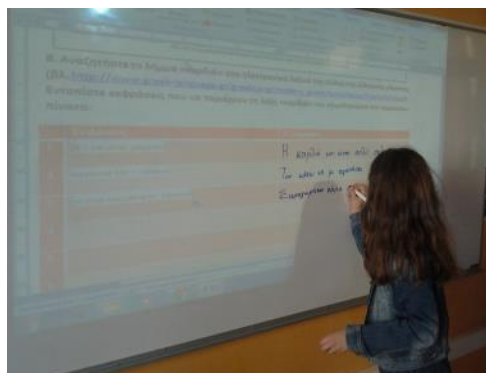
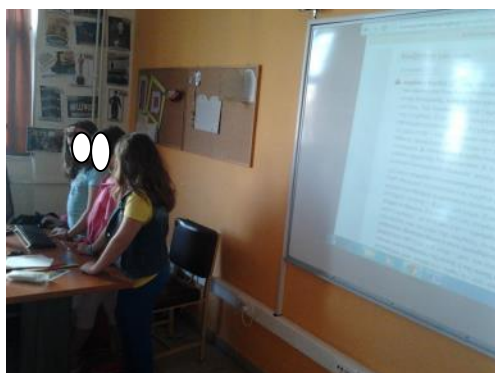
9η & 10η διδακτική ώρα

5^η Δραστηριότητα

Στη συνέχεια η εκπαιδευτικός πρόβαλε στην ολομέλεια της τάξης το απόσπασμα της ταινίας «Ραντεβού στον αέρα». Αμέσως μετά την προβολή του αποσπάσματος, η

εκπαιδευτικός μοίρασε στους μαθητές το αντίστοιχο φύλλο εργασίας «Ραντεβού στον αέρα!». Ακολουθώντας τις οδηγίες που περιλαμβάνονται σε αυτό οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να προβληματιστούν σχετικά με τα σχήματα λόγου, και ιδιαίτερα αυτά της μεταφοράς και της κυριολεξίας. Στη συνέχεια οι μαθητές κλήθηκαν να αναζητήσουν το λήμμα «καρδιά» στο *Ηλεκτρονικό Λεξικό Τριανταφυλλίδη* της «Πύλης» του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (αναζήτηση και στα σώματα κειμένων).

Έπειτα, κλήθηκαν να συμπληρώσουν τον πίνακα με μεταφορικές εκφράσεις που περιέχουν την λέξη *καρδιά* και να αποδώσουν τη σημασία των εκφράσεων αυτών. Μόλις ολοκληρώθηκε η συγκεκριμένη διαδικασία, η εκπαιδευτικός κάλεσε τους μαθητές να δημιουργήσουν παρουσίαση σχετική με τα ευρήματα που προέκυψαν (εντοπισμός μεταφορικών εκφράσεων που εμπεριέχουν τη λέξη ‘καρδιά’ και απόδοση της ερμηνείας τους). Οι μαθητές αξιοποίησαν το PowerPoint ως λογισμικό παρουσίασης με απώτερο σκοπό την προβολή των αποτελεσμάτων τους στην ολομέλεια της τάξης. Επιπλέον, στον διαδικτυακό τόπο του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας αναζήτησαν την ερμηνεία των λέξεων *σεκλέτι* και *καρτερώ* που ακούγονται στο απόσπασμα της ταινίας.





11η & 12η διδακτική ώρα

6^η Δραστηριότητα

Στο τελευταίο διδακτικό δίωρο η εκπαιδευτικός ζήτησε από τους μαθητές να αναστοχαστούν σχετικά με τις δραστηριότητες που υλοποίησαν. Στη συνέχεια πρόβαλε μια ηλεκτρονική άσκηση η οποία σχετίζεται με τα σχήματα λόγου (ως εμπέδωση σε αυτά που διδάχθηκαν). Έπειτα, κάλεσε τους μαθητές να παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης τις δικές τους παρουσιάσεις από την 4Η και 5Η δραστηριότητα.

Με τον τρόπο αυτό ολοκληρώθηκε το σενάριο. Στον ατομικό ηλεκτρονικό φάκελο κάθε μαθητή συγκεντρώθηκαν όλες οι απαραίτητες πληροφορίες και περιγράφηκε ο ρόλος και ο βαθμός συμμετοχής των μαθητών σε όλες τις φάσεις ανάπτυξης του σεναρίου. Τα ψηφιακά προϊόντα των μαθητών αναρτήθηκαν στο ιστολόγιο της τάξης και εκτυπωμένα στον πίνακα ανακοινώσεων.

«Τα ψώνια απ' τον κυρ Στέφανο»



.....





.....

.....

.....

.....

Μόλις ολοκληρώσετε τη λίστα, προσπαθήστε να δημιουργήσετε κείμενο με τα ψώνια της παραγγελίας, όπως ακριβώς θα τα διάβαζε στο σενάριο η Αλίκη Βουγιουκλάκη όταν μάθαινε τον ρόλο της (έτσι όπως τα ακούτε κι εσείς στο απόσπασμα).

.....
.....
.....
.....
.....

Λείπει κάτι;

Φύλλο εργασίας

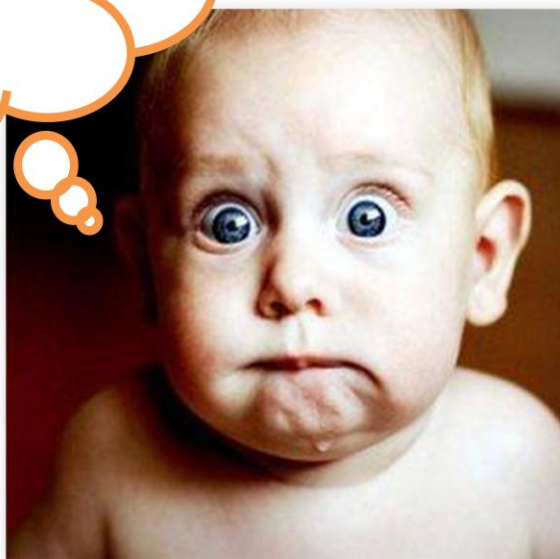
«Τα αποσιωπητικά»

Α' ομάδα

Σκέφτομαι και συμπληρώνω ό,τι νομίζω στο συννεφάκι.



**Τί σκέφτεται
ο φίλος μας;
Γράφουμε τα
λόγια του,
χρησιμοποιώντας
αποσιωπητικά.**



Φύλλο εργασίας

«Τα αποσιωπητικά»

Β' ομάδα

Σκέφτομαι και συμπληρώνω ό,τι νομίζω στο συννεφάκι.



**Τί σκέφτεται
η κοπέλα;
Γράφουμε τα
λόγια της,
χρησιμοποιώντας
αποσιωπητικά.**



Φύλλο εργασίας

«Τα αποσιωπητικά»

Γ' ομάδα

Σκέφτομαι και συμπληρώνω ό,τι νομίζω στο συννεφάκι.



**Τί σκέφτεται
ο άνδρας;
Γράφουμε τα
λόγια του,
χρησιμοποιώντας
αποσιωπητικά.**



Φύλλο εργασίας

«Τα αποσιωπητικά»

Δ' ομάδα

Σκέφτομαι και συμπληρώνω ό,τι νομίζω στο συννεφάκι.



**Τί σκέφτεται
η κυρία;
Γράφουμε τα
λόγια της,
χρησιμοποιώντας
αποσιωπητικά.**



Φύλλο εργασίας

«Θυμάσαι τι χαρά που κάναμε;»

Παρακολουθήστε το απόσπασμα της ταινίας «Αγάπη μου παλιόγρια» και συγκεκριμένα από το 0.01 έως το 0.29.

Α. Καταγράψτε τα λόγια των ηθοποιών.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



Β. Προσπαθήστε να χρησιμοποιήσετε τα σημεία στίξης που γνωρίζετε (τελεία, κόμμα, αποσιωπητικά, παύλες κτλ.). Σημειώστε τις αλλαγές στο κείμενο που έχετε γράψει.

Γ. Αφηγηθείτε την ιστορία του Δημητράκη με δικά σας λόγια (από το 0.49 έως το 2.15).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Δ. Ποιον χρόνο ή ποιους χρόνους χρησιμοποιήσατε; Γιατί;

Ε. Υπάρχουν λέξεις που χρησιμοποιούμε για να φανερώσουμε τον χρόνο; Πώς συνδέουμε τα γεγονότα μεταξύ τους;

Φύλλο εργασίας

«Ραντεβού στον αέρα!»

Στο απόσπασμα της ταινίας «Ραντεβού στον αέρα» ακούγονται οι εξής φράσεις:

- ❖ Η γυναίκα τραγούδι
- ❖ Η γυναίκα γέλιο
- ❖ Η γυναίκα λάστιχο
- ❖ Θα φάμε ξύλο
- ❖ Μόλις μας δώσει σινιάλο, βάλε το πικάπ
- ❖ Είναι βαρύ το βάσανο του πόνου.
- ❖ Έχω στενάχωρη καρδιά



A. Τι σημαίνουν αυτές οι εκφράσεις; Πώς τις καταλαβαίνετε;

B. Αναζητήστε το λήμμα *καρδιά* στο Ηλεκτρονικό Λεξικό (Τριανταφυλλίδη) της «Πύλης για την ελληνική γλώσσα (βλ. http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/). Εντοπίστε εκφράσεις που να περιέχουν τη λέξη «καρδιά» και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

	Έκφραση	Τι σημαίνει;
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		



Γ. Αναζητήστε στο *Ηλεκτρονικό Λεξικό (Τριανταφυλλίδη)* της «Πύλης» του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (βλ. http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/) ή σε άλλο λεξικό τη σημασία των λέξεων που ακούγονται στο απόσπασμα της ταινίας:

Σεκλέτι:

.....

.....

Καρτερώ:

.....

.....



Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το παρόν σενάριο μπορεί να αξιοποιηθεί σε όποια διδακτική ενότητα επιθυμεί ο εκπαιδευτικός, αναλόγως με το πότε επιθυμεί να διδάξει τα σημεία στίξης ή τα σχήματα λόγου (μεταφορά – κυριολεξία). Μπορούν επίσης να προβληθούν περισσότερα αποσπάσματα από ελληνικές ταινίες, έτσι ώστε να μπορέσουν να αντιληφθούν οι μαθητές καλύτερα τις διαφορές ανάμεσα στον προφορικό και γραπτό λόγο. Επίσης, το παρόν σενάριο μπορεί να αξιοποιηθεί και να γίνει μια πρώτη προσέγγιση σε όρους που σχετίζονται με την τέχνη του κινηματογράφου. Για παράδειγμα ο εκπαιδευτικός μπορεί να αναδείξει έννοιες όπως ‘το κοντινό’, ‘το μακρινό πλάνο’, ‘το γκρο πλαν’, ‘το τράβελινγκ’, ‘το μοντάζ’, δημιουργώντας ένα πολυτροπικό λεξικό ορών. Ακόμα, με αφορμή το παρόν σενάριο, θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια ταινία μικρού μήκους από τους μαθητές με θεματολογία που άπτεται των ενδιαφερόντων τους.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η αξιοποίηση αποσπασμάτων ελληνικών ταινιών στην εκπαιδευτική διαδικασία πρόσφερε μία νέα προσέγγιση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Η παράθεση πολυτροπικών κειμένων και η κριτική προσέγγισή τους βοήθησε τους μαθητές να αντιληφθούν καλύτερα ότι η ελληνική γλώσσα είναι ένα βασικό κομμάτι της επικοινωνίας μας, το οποίο συναντάμε σε όλες σχεδόν τις εκφάνσεις της ζωής μας. Παρατηρώντας και προσεγγίζοντας αποσπάσματα ελληνικών ταινιών, τα οποία ήταν αρκετά χιουμοριστικά για τους ίδιους, οι μαθητές κινητοποιήθηκαν εμφανώς περισσότερο και ανέλαβαν διαφορετικούς ρόλους σε ένα πρωτόγνωρο για αυτούς μαθησιακό πλαίσιο, όπου οι ψηφιακές αφηγήσεις (είτε έτοιμες είτε υπό παραγωγή) αποτυπώνουν την αξία της ορθής χρήσης της ελληνικής γλώσσας. Το προτεινόμενο διδακτικό σενάριο ήταν αρκετά κατανοητό και δε δημιούργησε ιδιαίτερες δυσκολίες στους μαθητές κατά την εφαρμογή του. Επίσης, οι δραστηριότητες που



περιλαμβάνονται στο σενάριο υλοποιήθηκαν στη σχολική αίθουσα με την ύπαρξη ενός υπολογιστή και ενός βιντεοπροβολέα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αθανασάτου Ι., Β. Καλαμπάκας & Μ. Παραδείση. 2011. Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό Τόμος Γ΄ Αξιοποίηση των Τεχνών Στην Εκπαίδευση – Η Αξιοποίηση του Κινηματογράφου στην Εκπαίδευση. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Ζήρας, Α. 2003. Όψεις της αναγνωσιμότητας του κινηματογράφου, *Το Δέντρο (Λογοτεχνία και Σινεμά: αφιέρωμα)*, 40–45.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας, Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ.

Μωραΐτης, Μ. 2003. Ο λόγος του κειμένου και της εικόνας, *Το Δέντρο (Λογοτεχνία και Σινεμά: αφιέρωμα)*, 89-93.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το παρόν σενάριο συνοδεύεται από τα εξής αρχεία:

1. Αποσπάσματα ελληνικών ταινιών (3) (αρχεία mp4)
2. Παρουσιάσεις εκπαιδευτικού (2) (κόμμα και αποσιωπητικά)
3. Τα φύλλα εργασίας των δραστηριοτήτων.